

Sarah Coakley

Láttam az Urat!

Sarah Coakley húsvéti igehirdetése a salisburyi anglikán székesegyházban 2013. március 31-én, a hajnali feltámadási szertartáson hangzott el. Szentírási olvasmányok: R 6,3–11; J 20,1–18. Alapige: „Mária Magdaléna elméne, és elhirdeté a tanítványoknak: «Láttam az Urat.»” (J 20,18)

Az épp most hajnalodó húsvéti reggel fényében megkérdezlek titeket, különösen azokat, akik azért gyűltetek össze itt, hogy megújítsátok a keresztségben vagy a konfirmációkor Krisztusnak tett fogadalmatokat: vágytok-e, sóvárogtok-e Mária Magdalénával együtt „látni az Urat” ebben az életben? És ha igen, mit is jelentsen ez? Mit jelent „látni” a föltámadott Jézust, elkötelezni magunkat a benne való hitre és az őbenne halálon túl nyúló életre? Mit is jelent ezzel megvallani, hogy van egy isteni, transzcendens erő a mi világegyetemünkben, amely halálon, tragédián és kudarcon túllép, s amely foglyul ejti szívünket és értelmünket, s életünket a sötétségből átviszi a világosságra?

Nekünk, keresztényeknek minden ettől a kérdéstől függ. Ha nincs feltámadás, ha „nem támadt föl a halálból”, akkor a mi hitünk „hiábavaló”, amint Szent Pál fogalmaz. Nehézség akkor támad —legyünk őszinték—, ha tisztázni akarjuk, pontosan mit is kérnek tőlünk, mit tegyünk, amikor ezt hisszük. Mert ha egy jó nyomozó lelkületével indulunk neki, hogy felderítsük, pontosan mi is történt annyi évszázaddal ezelőtt Jézus holttestével (és nincs ebben semmi rossz: kutatásunknak elkerülhetetlenül része ez a kérdés), arra jutunk majd, hogy egy efféle tisztán történeti megközelítés csak egy csábító, sokat sejtető kérdőjelben végződhet.

Nem, valami más jön előbb: velünk, akik kutatunk, velünk kell történnie valaminek. Csak akkor festenek majd másként a detektívtörténet töredékei.

Hadd jelentsem itt ki nyomatékosan, hogy a ma reggeli szentírási szövegeink így együtt sem azt várják el tőlünk, hogy „éhomra három lehetetlen dolgot” higgyünk el, hanem csak annyit, hogy három lehetséges, bár —elismerem— nagyon nem könnyen lehetséges dolgot higgyünk el; s nem csak, hogy elhiggyük, hanem, ami még sokkal fontosabb, hogy meg is éljük őket a gyakorlatban, lelkünkkel, értelmünkkel és testünkkel, mindennap, egészen az életünk végéig, mígnem majd mi is eljutunk oda, hogy színről színre „látjuk meg a Krisztust”.

Először: meg kell tanulnunk „gyakorolni” a halált, amint Szent Pál írja a Róma-beliekhez írott levelében, amikor azt kéri tőlünk, hogy „haljunk meg Krisztussal”, és „keresztelkedjünk bele az ő halálába”. Ez nagyon furcsa képzetnek tűnik, amit nagy erővel jelképez az, amikor alámerülünk a keresztség fekete vizeibe, hogy aztán megmeneküljünk belőle. De mit jelent ez? Azt jelenti, hogy csak önátadásunkkal —ahogy Krisztus az árulói által „átadatott” a Szenvedésre—, egy látszólagos önvessztésben találjuk meg valódi magunkat, azt az élő, krisztusi valónkat, akivé az Isten akarata szerint Fiában leszünk, nap nap után, amint átadjuk magunkat imádságban és szentségekben és szolgálatban. Ez különösen nehéz képzet nekünk, modern embereknek, mert mindent kétségbevon, amire neveltetésünk tanít: ti. hogy arra kell törekednünk, hogy tökéletes individuumok, öntörvényű személyek legyünk. De amikor minden nehézségben és vívódásban, amit a hiteles ima hoz magával, ráeszmélünk, hogy az ebben való kitartás azt jelenti, hogy „átadjuk” a gyepelőt Istennek s hagyjuk, hogy Krisztus Lelke imádkozzék mibennünk, akkor kezdjük belátni, hogy hamis, tudatos, erőlködő önmagunknak búcsút kell mondanunk, s amint az lassan eltűnik egy olyan folyamatban, amely mintegy halálnak tűnik, valami elképzelhetetlenül titokzatos dolog kerül lassanként felszínre: a személyiség új Élete, amely Krisztus sajátja és amely minden individualizmust felülhalad. Kereszténynek lenni annyi, mint ilyen módon „gyakorolni a halált”, amíg már nem félünk a haláltól; s amikor már nem félünk a haláltól, már nem félünk az Élettől, az elragadtatott, bővölködő Élettől, amelyet Jézus nyújt nekünk.

Aztán másodszor, rátérve a János szerinti evangéliumra, amelyet épp most hallottunk: nem csak meghalni kell megtanulnunk, hanem „megfordulni” és újra „megfordulni”, ahogyan Mária Magdaléna is kétszer tette, mielőtt meglátta, hogy Jézus ott van, közvetlenül a szeme előtt, a kertben. Föltűnt-e már nektek az a körülmény, hogy a feltámadás első szemtanúi, s legelsősorban itt Mária, első pillanatra egyáltalán nem ismerték fel őt, s néhányan —Máté evangéliuma szerint— továbbra is „kétkeltek”, amikor az ő föltámadott jelenlétében voltak? Ez egy újabb nagyon furcsa gondolat: a feltámadott Krisztus, lévén Isten Fia, mindenkor itt van, de „meg kell fordulnunk”, újra meg újra „meg kell fordulnunk” a tekintete felé, míg érzékeink és értelmünk és lelkünk és szívünk annyira ráhangolódik és jelenléte hatása alá kerül, hogy mi is azt mondhatjuk: ‘Rabboni’ — nem hogy megfogjuk és megragadjuk őt, nem hogy beleszorítjuk szűkös emberi kategóriáinkba, hanem hogy imádjuk és hódolunk neki. Aquinói Szent Tamás, aki a XIII. században írt, némiképp sajnálkozva ismeri el, hogy az asszonyok az evangéliumokban ezt jobban és először értették meg —így fogalmaz— a „szeretetre való nagyobb képességük”, elszántságuk miatt, hogy nem hagyják Krisztust magára a kereszten, s hogy követik őt temetési helyére is. „Megfordulni” annyi, mint folyamatosan vágyódní utána és szeretni őt, még a kétségbeesésben is, ahogy ezek az asszonyok tették, felismerni Krisztus Lelkének fúvását, s beledőlni, míg szeretet és ismeret és érzéki tapasztalás összhangba kerül, s mi úgy ismerhetünk, ahogyan benne ismerve vagyunk.

S harmadjára, legvégül, csak így tanulhatjuk meg „Krisztust látni”, ahogy Mária látta Őt, igen, könnyeken keresztül, de teljes meggyőződéssel és bizonyossággal. Sokan gondolják, hogy ilyesmi manapság már nem történik meg; de hadd mondjam el —mint hajdani kórházlelkész, aki a haldoklók mellett szolgált—, hogy nagyon is: csak „halj meg”, csak „fordulj meg”, s bizony te is „meglátod” a szeretett Krisztust, amint érzékeid és értelmed és vágyad ráhangolódnak a jelenlétére: ott van Ő, a szegények ezerféle arcán; azokban, akiket mértéktelenül szeretsz, és azokban, akiket gyűlölsz és megvetsz; kenyérben és borban és vízben és olajban és a föld minden dicső dolgaiban; s végül ott vár rád, amint az életed bevégeződik. Ez a Krisztus persze nem olyan Krisztus —amint az Mária Magdalénának is kiderült—, nem olyan, akit értelmünk korlátai közé szoríthatunk. De ez az a Krisztus, aki a szenvedést a helyére tette, aki átment rajta, és túlment rajta, és minket a magáévá tett.

Íme hát a nagy igazság, a keresztény hit magja: a feltámadás. Alapozzátok rá az életeteket, küzdjétek meg vele, és minden megváltozik. Haljatok meg, forduljatok meg, és lássatok ..., és éltek ebben a misztikus testben, áldott közösségében az egész hívő népnek, amelynek salisburyi manifesztációja e reggelen a hidegben és sötétben itt megjelent, hogy elindítson benneteket erre a nagy kalandra, a megváltott, örömteli és beteljesedett keresztény életre, és meg fog tartani benne minden esendőségekben és dicsőségekben, egészen életetek végéig. Mert Krisztus valóban feltámadt. Alleluia. Amen.

Ford. Déri Balázs

Sarah Coakley anglikán lelkész nő (Waban, Massachusetts, és Littlemore/Oxford gyülekezeteiben, továbbá kórház- és börtönlelkészként is szolgált), 2011 óta az elyi székesegyház tiszteletbeli kanonokja, jelenleg a Cambridge-i Egyetem professzora. Gazdag londoni ügyvédcsaládban született (1951). Cambridge-ben BA-, a Harvard Divinity Schoolban teológiai MA-diplomát szerzett. Ernst Troeltschről írt doktori értekezést Cambridge-ben (1983). Tanított a Lancasteri Egyetemen (1976–91), az oxfordi Oriel College-ban (1991–93), a Harvardon (Divinity School, 1993–2007), Princetonban (2003/04). 2007 óta „Norris-Hulse Professor of Divinity” Cambridge-ben, ő az első nő, akit erre a tanszékre neveztek ki.

Oktató és igen jelentős, elismert tudományos munkája a rendszeres teológián túl kiterjed az azzal érintkező tudományterületekre, mindenekelőtt a vallásfilozófiára, a tudományfilozófiára, a patrisztikára, a feminista elméletre, a jog és az orvostudomány vallási vonatkozásaira. Négykötetes rendszeres teológiai művének első kötete 2013-ban jelent meg God, Sexuality and the Self: An Essay 'On the Trinity' (Isten, nemiség és a személyiség. Esszé a Szentháromságról) címmel.

Elkötelezett híve az anglikán egyházon belül a nők püspökségének.

Férje, J. F. Coakley a szír egyházi kultúra tudósa és könyvkiadó. Két leányuk van. Fivére Károly walesi herceg jogtanácsosa.